

V Nemčiji, nadaljuje avtor, so mnenja, da je za pouk velikega pomena film, ki prikazuje neko dogajanje v naravi kot celoto. Pri tem je zelo važno, da so vsi momenti močno povezani in da je dogajanje napeto ter dogodek prikazan realno. Čim manj naučenega in čim manj trikov naj moti tak film. Tu ni poudarek na sistematičnem prikazovanju dežele, temveč se skuša z enim primerom ponazoriti zveze med različnimi činitelji v pokrajini. Avtor na tem mestu naglašja, da je izdelovanje te vrste filmov zelo zahtevno in je bilo do danes nepopolno.

Učinek filma je seveda neprimerno večji s pomočjo dobrega komentarja, ki ga ne sme pogrešati niti najboljši film.

K temu pripominja švicarski avtor naslednje: najboljši je komentar, prilagojen stopnji in tipu šole. Toda film, ki bi imel več komentarjev (za različne stopnje), bi postal predrago učilo. Danes marsikje lahko posnamejo učiteljev komentar na magnetofonski trak; kar se sliši pri pouku več ali manj mehanično. Ob predvajanju nemega filma pa učitelj lahko komentira šolski stopnji primerno.

K geografskim filmom uvršča avtor tudi potek pridobivanja ali predelovanja kake surovine; vendar ima take filme bolj primerne za pouk blagoznanstva na strokovnih šolah. Tudi gospodarsko geografski filmi bodo morali imeti za vsebino predvsem odnose med naravo in človekom, ne pa surovine.

O uporabi filma pri pouku pravi avtor, da se vrši po istih metodičnih vidikih kot uporaba fotografije. Učitelj mora temeljito pripraviti komentar, ki naj bo jedrnat, stvaren in ki naj opozarja dijaka na naj-

važnejše točke dogajanja. Širši pogovor lahko sledi po predvajanju filma. Ponavljanje kratkega filma je samo pozitivno in pritegne dijak, da se poglobijo v dogajanje.

Napačno bi bilo prikazovati film brez komentarja ali s slabo pripravljenim komentarjem. Dijaki naj se s filmom seznanijo še pred predvajanjem. Kajti v slučaju, da si dijak sam skuša odgovoriti na vprašanje med predvajanjem filma, so mu scene prekratke (čeprav jih imajo navadno za dolge, film sam pa za dolgočasen). Le prečesto torej nastopi slučaj, da dolžina scen ne zadošča za odgovore na vprašanje — zato naj se film še enkrat predvaja.

Ob koncu članka nam avtor nakaže nekatere možnosti za nabavo filmov. Idealna se mu zdi šola z lastno filmoteko — zlasti za kratke filme; pregledne filme si šola izposoja pri podjetju za razdeljevanje filmov. V Švici se vrši izposojanje filmov podobno kot pri nas za določeno dobo. Kantorske poslovalnice za poučni film posojajo določenim šolam filme — gratis. Priložen seznam prinaša zelo bogat izbor geografskih filmov (splošno geografski, regionalno-geografski za vse kontinente).

V članku švicarskega avtorja je tudi za nas marsikaj koristnega, saj stojimo večkrat pred takimi problemi. Ravno zato bi bili v našem listu še zaželeni članki z isto temo ali pa kakršno koli drugo, ki bi pripomogla k izboljšanju metodike geografskega pouka.

(Po članku Georga Poola, *Der Film im Geographieunterricht*, Geographica Helvetica, Bern, VII, 1953.)

Mavricij Zgonik

GEOGRAF IN KARTOGRAFSKO DELO

Geograf je v svojem delu pogosto pred nalogo, da mora poseči v kartografijo, tako na šolsko-pedagoškem poročju, kakor na knjižnem in terenskem raziskovalnem delu. Četudi je kartografija po svojem bistvu, to je po svojem tehničnem delu, precej oddaljena od pravega delovnega področja geografije, je za geografa in njegovo delovno aktivnost izredno važna in v določenem smislu celo nepogrešljiva.

1. Kot vemo, je za geografijo bistveno lociranje in tolmačenje pojavov na določeni zemeljski površini v medsebojnem prepletanju in vzročni zavisnosti prirodnih in družbenih elementov. Tako je za geografski pojav in geografsko aplikacijo bistvene važnosti površinska navezanost (arealna ali celo prostorna). V tem se loči geografija od drugih predmetov. Brez površinske ali prostorne predstave ni nobenega geografskega pojava ali procesa.

Kartografija je nauk o upodabljanju zemeljske površine ali posameznih njenih delov in objektov na kartah. Tako ima tudi kartografija kakor geo-

grafija opravka s površinskim predstavljanjem. Naravno je, da sta si torej geografija v ožjem smislu in kartografija po svojem delovnem področju zelo blizu! Geograf in kartograf se bosta zato uspešno podpirala in izpopolnjevala.

Kaj sili geografa, da mora poznati kartografski način upodabljanja zemlje, posameznih njenih delov in različnih geografskih pojmov, objektov in pojavov? Vsekakor osnovni didaktični načeli nazornosti in življenjske povezanosti! Tudi metoda geografskega proučevanja sama ne more brez kartografskih pripomočkov, pa naj bo to pri delu v naravi, kjer je še prav posebej navezana na uporabo karte ali v kabinetu in inštitutu, kjer je še to dvakrat bolj potrebno. Poleg tega je tu še geografski način prikaza in tolmačenja, geografski način mišljenja s svojo specifično zahtevo. Tudi do mnogih geografskih objektov ali pojmov, ki so vsi površinsko povezani, pogosto ne moremo do njih v sami naravi. Kam bi prišli? Ali so predaleč in zato nedosegljivi (n. pr. kako naj prikažemo in tolmačimo površinske

oblike iz oddaljenih Kordiljer, Centralne Azije ali Avstralije!) ali pa so sicer blizu in dosegljivi, pa jih vendar ne moremo prenašati, ker so sestavni del prirode (n. pr. gora, gorski greben, značilna dolina, terasa, kraško površje itd.). Sicer si pomagamo pri tem tudi z ekskurzijami v naravo, ki jo obravnavamo, vendar tudi teh ni mogoče vedno izvesti. In zopet poznamo mnogo težjih in abstraktnih pojmov, ki jih je zopet nemogoče drugače posredovati, kot da jih konkretiziramo. Tako smo tudi s tem zopet v nazornosti.

2. Pri tem nastane vprašanje, **do katere meje je geograf dolžan teoretično dobro poznati in praktično potem tudi uporabljati kartografski način upodabljanja** različnih geografskih elementov. Ali mora geograf v celoti poznati kartografsko tehniko? In če ne, kaj in koliko?

Gotovo ni stvar geografa, da mora znati napraviti zemljevid v vsej popolnosti od prvih terenskih meritev do končne redakcije tiska. Za to delo so tu strokovnjaki (geodeti, geometri, kartografi, risarji, grafiki). Razumjivo je, da ni stvar geografa baviti se z natančno izdelavo različnih reliefov, zemljevidov, projekcij in drugih specifičnih kartografskih izdelkov. Še manj bo dolžnost geografov merjenje različnih razdalj, višin ter nagibov, pravo kartiranje ali topografsko snemanje s triangulacijo in niveliranjem, zato je tu geodezija.

3. Kljub temu pa zahteva geografsko proučevanje in posredovanje v šoli, da se geograf vsaj v osnovah spozna s kartografsko tehniko. Vsakdanja praksa zahteva, da se je mora posluževati.

Tudi kartograf-strokovnjak dobiva od geografa mnogo dragocenih pobud. Zlasti mu je v oporo geografsko tolmačenje različnih objektov na površini in proučevanje površinskih oblik. Pri topografskem delu na terenu in kartiranju v zavodu bo moral večkrat posegati po izsledkih geografije. Po geografiji ugotovljena dokumentacija in evidentiranje različnih geografskih objektov je za kartografa dragocen material, zlasti tolmačenje ledinskih imen in ugotovitve značilnosti površja.

Poglejmo en sam primer, kako nastane **topografski zemljevid**, ki je osnova za vse ostale zemljevide!

Strokovnjaki vojno-geografskih, kartografskih in podobnih zavodov opravijo najprej vse potrebne meritve na terenu (krokiranje, triangulacija, niveliranje). Pri tem zapisujejo ledinska in druga geografska imena. Po njihovih meritvah, zapiskih in načrtih rišejo nato kartografi osnovo kartografske karte tako, da vnašajo v določeno geografsko mrežo primerne projekcijske znake za različne predmete v naravi, skladno z določenim merilom. Po njihovih risbah izdela nato tiskarna za vsako barvo svojo cinkasto ploščo in jo nato oblikuje v valj. V tiskarskem stroju teče papir med valji in se nanj odtiskuje barva za barvo. Iz skupka vseh odtisov na isti papir nastane končno topografska karta. Kako zamuden in kompliciran je postopek, preden dobimo od prvih

meritev na terenu končno topografsko karto. Zdi se, kakor da tu ni potrebna pomoč geografov. Pa vendar!

Vemo, da ima ljudstvo za vsak kos ozemlja, za posamezne dele polja, za posamezne gozdove, trate, vrhove, pobočja, pašnike, skalovje, potoke in reke, brezna in druge površinske oblike svoja značilna imena. To so **ledinska imena**. V njih je veliko bogastvo našega jezika in naše kulturne tvornosti. Strokovnjaki, geodeti in častniki, ki kartirajo teren, mnogokrat napačno napišejo ta imena ali pa jih sploh ne zabeležijo. Starejši ljudje, ki ta imena poznajo (n. pr. kmetje, drvarji, pastirji, gozdarji, lovci) odmirajo, mlajši ljudje pa jih pogosto ne poznajo več. Tako se nam izgublja pomebni pojmovni in jezikovni zaklad, često z bogatim geografskim inventarjem!

Naloga geografov je, da v svojih okoliših proučujejo ledinska imena in jih kritično razmotrivajo. Premnogokrat bo že iz ledinskega imena razbral tipičnost površja, voda, vegetacije ali naselij. Treba jih je pravilno zapisati, lokalizirati, nato pa jih sporočiti kartografskemu zavodu, geografskemu ali vojno-geografskemu inštitutu, ali pa jih kje objavi s skico ozemlja vred.

Vedeti moramo, da je vsako geografsko ime nekaj živega, produkt določenega ekonomskega in kulturnega razvoja naroda. **Ugotavljanje pravih imen je prav tako eminentno geografsko delo kot morfološko proučevanje terena**. Mnogokrat tiči v ljudskem imenu boljše poznavanje bistva in tipičnosti določenega geografskega objekta, kot ga more dobiti geograf s teoretičnim študijem.

S takim delom bo nudil geograf kartografu-strokovnjaku dragocene podatke. Le tako bo nastala solidna topografska karta.

Spominjam se, kako dragocene podatke je dal ljubljanski Geografski inštitut Vojno-geografskemu zavodu v Beogradu za predaprilske Jugoslavije, ko je bil ta izdal prvo sekcijo nove jugoslovanske topografske karte (merilo 1:100 000). Samo na tej sekciji, ki je bila v glavnem le izboljšana in predelana izdaja precejšnje avstrijske specialke v novem merilu, je bilo več kot 100 težjih napak, na katere so ga kartografi pravočasno opozorili.

4. Tudi geograf ne more shajati pri svojem delu brez kartografskih pripomočkov in kartografske tehnike. Ta zahteva izhaja iz več geografskih aspektov. Na nekatere bi rad opozoril.

Naloga in namen geografskega pouka je med drugim tudi usposobiti mladino, **da zna uspešno uporabljati karto**. Če hočemo to doseči, mora tudi učitelj biti dobro seznanjen z osnovami kartografije. Kaj se pravi praktično uporabljati zemljevide? Za potrebe splošno izobrazbene obvezne in srednje oz. strokovne šole poznamo več načinov uporabe zemljevidov. Vsekakor prihaja v poštev: čitanje in praktična uporaba zemljevidov, merjenje na zemljevidih (kartometrija) in risanje profilov.

Čitati zemljevide se pravi razumeti njihovo vsebino in si čim nazorneje in popolneje predstavljati pokrajino, ki jo zemljevid prikazuje. Pri kartometriji je najpogostejši primer merjenje razdalj, višine, določevanje nagibov, zemljepisne širine in dolžine. Risanje profilov ali prereзов, ki služi predočevanju morfologije površja oziroma zemeljskih skladov in njegovih karakterističnih oblik, bo možno le na osnovi primerne karte. Profili (višinski, globinski, geološki in rečni) imajo povrh vsega še velik didaktični pomen.

Geograf mora biti sposoben, da zna tudi sam napraviti preproste **krokije in skice ter situacije**, oziroma, da nauči tega svoje učence in jih na ekskurzijah, poučnih terenskih ogledih ali potovanjih sami napravijo. Tudi **razgledne skice pokrajine** z najbistvenejšimi morfološkimi potezami in vegetacijskimi oblikami so za geografovo delo neizbežne. Ne gre tu za natančnost, temveč le za bistvenosti, tipičnosti in značilnosti, gre le za glavne poteze!

5. Zlasti je po mojem mnenju za geografa nujno, da ve in po možnosti tudi praktično zna, kako se delajo **trodimenzionalne predstave**, plastične kakor risbe. Kvalitetno delo na šoli, zlasti na osemletni obvezni šoli to nujno terjaja.

Res, da se kartografija — kot že ime samo pove — bavi prvenstveno z dvodimenzionalnim upodabljanjem, torej z izdelavo vseh vrst načrtov, kart, zemljevidov in atlasov, vendar pa didaktična zahteva geografskega pouka usmerja kartografijo tudi v izdelavo trodimenzionalnih nazoril. To so različna **geografska učila**. Poleg kart prihajajo za naše delo v poštev različni **reliefi, peskovniki, globusi, učila za matematično geografijo in različni modeli**. Ker so vsa ta učila velikega didaktičnega pomena, mora učitelj-geograf vsaj v elementarnih potezah vedeti, kako se izdelujejo.

Poleg modelov določenih konkretnih površinskih oblik (n. pr. rečna terasasta dolina, tektonski jarek, vulkan, prodorna dolina kraško polje, konkretna vzpetina, klif, fjord) so potrebni za uspešno geografski pouk tudi razni **tipični modeli**, ki nam zelo dobro služijo pri metodi eksperimentiranja, da lažje razumevamo težje pojme in pojave iz obče geografije. Vzemimo le primer učno-metodične enote, kako upodabljamo površje na karti s pomočjo plastnic! Ali moremo učencem uspešno posredovati te težke pojme brez primerne modela vzpetine, razrezane v več plastnic, ki predstavljajo izohipse?

Na osnovi karte z izohipsami in kotami nastajajo **blokovni diagrami**, tako shematični, kakor perspektivni. To je razmeroma mlada moderna tehnika ponazarjanja delov zemlje, oziroma različnih zemljepisnih in geoloških objektov. Četudi je tehnika izgotavljanja težka, so zelo priporočljivi pri posredovanju zemljepisnih spoznanj, saj je tu nazornost popolna (poleg dolžine in širine tudi globina). **Razvojni cikel** posameznih zemljepisnih pojavov (n. pr. fjorda, abrazije obale, rečne doline, kraške površine) bo najlažje prikazati s primernimi blokovnimi diagrami.

Mnenja sem, da bi moral vsak učitelj geografije vedeti, kako se izdelujejo reliefi, modeli, peskovniki, makete iz različnih **plastičnih mas** (gline, peska, plastelina, mavca, krompirjeve moke) in **lesa, lepenke, vezanih plošč ali papirja**. V domoznastvu bo imelo **modeliranje** celo prednost pred čitanjem in uporabo karte. Pri obravnavanju regionalne geografije oddaljenejših delov pa bodo imeli prednost **karta, slika in film**.

Da mora učitelj geograf vse to poznati in potem tudi praktično uporabljati, ga ne sili k temu samo princip nazornosti, ki mu poleg drugih didaktičnih principov kar najbolj garantira kvaliteten pouk, temveč tudi dejstvo, da je treba učence zaposliti tudi ročno in izvenšolsko! S kartografskim delom dajemo tudi pouku ročnih spretnosti mnogo prilike, tako po vsebini, kakor tehnično, za bogat rokotvorni pouk. Ne pričakujmo vedno, da se bodo naši **geografski kabineti** izpopolnjevali od zgoraj le s kupljenimi učili in predmeti! Marsikaj moremo tudi sami izgotoviti ob aktivni pomoči mladine. Tudi za **skupinski pouk** bo kartografska aktivnost v zvezi s poukom zemljepisa nudila mnogo prilike za udeleževanje.

6. Omenim naj ob koncu še to, da terjaja uspešen geografski pouk ponazarjanje različnih geografskih pojmov, pojavov in predmetov v najširšem smislu. Poleg karte — zemljevida, ki predstavlja določen del zemeljske površine in ki je kartografski izdelek kateksohen, prihajajo pri našem delu v poštev še najrazličnejše oblike **geografskih risb**. Res, da te ne vsebujejo toliko pravih kartografskih elementov, vendar pa marsikatera teh risb nastaja na osnovi karte. Didaktični princip nazornosti zahteva, da se jih pri vsakodnevnem delu v šoli stalno poslužujemo. Glede na metodo, tehniko, vsebino in namen, ki ga hočemo s ponazarjanjem doseči, razločujemo mnogovrstne risbe, tako **razgledne risbe, krokije, črteže, skice, sheme, realistične in stilizirane risbe**. Pogoste so tudi risbe, ki predstavljajo in grafično ponazarjajo statistične podatke in srednje vrednosti določenega dela zemlje in njenih različnih panog, tako **tabelarično predstavljajo: grafikoni, diagrami, klimogrami in kartogrami**. Končno so tukaj **ilustrirane risbe in aplikacije**, ki so zlasti priporočljive na nižji stopnji.

Pogosto mora geograf pri svojem pedagoškem ali tudi raziskovalnem delu reproducirati, reducirati ali povečati določeno geografsko risbo in karto. **Prerisovanje kart** v didaktične in študijske namene zahteva posebno pozornost ter dobro poznavanje kartografskih elementov in tehnike. V didaktične svrhe naj prerisovanje karte ne bo šablonsko in mehanično! Ni potrebno izgotavljati karte v kartografski popolnosti, omejimo se le na njene bistvenosti in tipičnosti. Četudi ne bodo učenci natanko reproducirali dotiskane karte do zadnjih detajlov, se bodo vendarle morali seznaniti z vsebino karte. Ta pa bodi v glavnih črtah podana s **shematičnim ali enostavnim obrisom**.

Iz dosedaj označenega je razvidno, kako nujno potrebno je za geografa, da se razume na preprosto kartografsko tehniko. Geografsko mišljenje in metoda dela, geografska predstava in didaktični princip nazornosti — vse to zahteva čim pogostejšo uporabo pestrega, a uspešnega ponazarjanja. Še prav posebej pa je dandanes potrebna slikovna kakor grafična ali plastična ponazoritev. Statistika je izredno napredovala in uporablja grafično in kartogramsko

ponazarjanje v vseh mogočih panogah, posebno v ekonomiki in demografiji. Skica, slika, model, film so postali v šoli na vseh stopnjah bistveni in sestavni del živega pouka. Tudi reforma našega obveznega šolstva se po svojih zahtevah naslanja na to.

Pouk, ki sloni na uspešnem ponazarjanju, ni dolgočasen, temveč vzbuja pri poslušalcih ne samo pravilne predstave, temveč tudi njihovo aktivnost, je zato uspešen in pomaga do trajnejše zapomnljivosti.

KNJIŽEVNOST

Marginalije h Kranjčevemu-Savnikovemu učbeniku, »Zemljepis Jugoslavije za IV. razr. gimnazije«, Ljubljana 1956.

Novi zemljepisni učbenik Jugoslavije za IV. raz. gimn. je med našimi zemljepisnimi učbeniki važna pridobitev. Izšel je skoraj istočasno kot zgodovinski učbenik za isti razred. Učitelstvo in mladina sta oba sprejela z veseljem. Danes, po enem letu uporabljanja obeh učbenikov, moremo reči, da Kranjčev-Savnikov Zemljepis Jugoslavije ni razočaral, v primerjavi z zgodovinskim učbenikom ustreza zmogljivosti učencev na tej stopnji razvoja bolj, ne da bi zato trpela njegova strokovno znanstvena koncepcija. Medtem ko je o učbeniku za zgodovino dokaj prigovorov, zlasti z metodične strani, Kranjčev-Savnikov učbenik na splošno ustreza zahtevam sodobnega geografskega pouka in ciljem naše vzgoje.

Učbenik temelji na novem učnem načrtu za nižje gimnazije in upošteva nekatere novosti in navodila, ki jih ima v razliko od prejšnjega sedanjí učni načrt. V primerjavi s prejšnjim upošteva nov učbenik mnogo bolj zahteve modernega geografskega pouka in geografske vzgoje. Četudi je še čutiti tradicionalnost in premočno navezanost na učni načrt, zlasti v splošnem delu, kar mimogrede povedano velja za mnoge druge, tudi moje zemljepisne učbenike, vendar marsikje zgovorno izstopajo oni momenti, ki naj silijo učenca k razmišljanju. Tega moramo biti veseli! Polagoma le prodirajo v naš geografski pouk moderna gledanja. Pa pogledjmo učbenik nekoliko podrobneje!

1. S strokovne strani se mi zdi, da je knjiga najboljša v drugem delu, to je pri podrobnejšem obravnavanju ljudskih republik oziroma njihovih regij. Tu je nevarnost, zaiti v deskriptivnost večja, zato je verjetno to avtorja prisililo, da sta skrbno in pretehtano prikazala v zaokroženi kompleksni sliki geografsko podobo pokrajin. Priznati moramo, da je to lažje doseči v pokrajinskih karakteristikah, kakor pri občem delu.

Skoraj polovica knjige (stran 99—169) je posvečena podrobnejšemu opisu ljudskih republik, od tega razmeroma največ odpade na Slovenijo. Ta veliki obseg je razumljiv, ker avtorja obdelujeta posamezne republike po prirodnih enotah oziroma regijah. Tako je tudi prav! Naši učenci, ki dokončajo obvezno splošno izobraževalno šolo, morajo podrobno poznati svojo ožjo domovino, pregledno, pa vendar solidno in dovolj trdno znanstveno fundirano pa celo državo. Učbenik nas dokaj podrobno in zaokroženo seznaja po pokrajinah in celo mikroregijah z našo ožjo in širšo domovino.

Kar se tiče regionalne razčlenitve Slovenije, se zdi, da se je Blešičeva toponomastična regionalna razčlenitev v praksi že dokaj ustalila. Nova so imena regij Pomurje, Zgornje, Spodnje Podravje, Šotelsko. Kazalo bi ta imena obdržati tudi v bodoče, saj se dokaj posrečeno skladajo tudi z gospodarsko-geografskimi značilnostmi. Pri tem regionalnem opisu se mi zdi, da ne bi bilo odveč, če bi na koncu vsake regije prikazali, kam in h kakšnemu

večjemu gravitacijskemu centru težijo (n.pr. Zgornje Podravje, Spodnje Podravje, Pomurje k Mariboru, Savinjsko, Šotelsko, Posavje k Celju itd.); s tem bi se videla njihova obojestranska naravna povezanost.

Tudi splošni del v knjigi zadovoljuje. Pozitivno se mi zdi v njej, zlasti pri pregledu površja, da ni prenatrpanosti v imenih in stroge sistematike. Tudi tu je čutiti, kako skušata avtorja premagati sledove tradicionalne zemljepisne deskripcije; pri fizičnem delu se jima je to bolje posrečilo kot pri gospodarskem. Posrečena so pri poglavju o reliefu kratka razmišljanja o delovanju endogenih in eksogenih sil, tektonike, erozije, glaciacije itd. na naš makrorelief. Taki kratki, obče geografski vpleti bi naj po mojem ostali tudi dalje. To se sklada tudi z bodočim učnim načrtom za osemletno šolo. Pri regionalnem delu se ob konkretnih primerih zaustavimo pri posameznih obče zemljepisnih pojavih in jih tu tolmačimo! Tega pogrešamo v naših regionalnih zemljepisnih pregledih, tudi v mojih!

Dobra stran splošnega dela je tudi ta, da ne ostaja le pri fizično geografskih pojavih in podatkih, temveč jih skuša prikazati tudi v aplikaciji na gospodarsko izkoristljivost. Tako sledijo obče zemljepisnim poglavjem o reliefu še poglavja o pogojih za gospodarski razvoj oziroma o gospodarskih osnovah v dotičnih prirodnih enotah. Tako čitamo že pri fizično geografskem obravnavanju alpskega, dinarskega, rodopskega, panonskega sveta o podnebju, rastlinstvu, gospodarstvu itd.

Opis regij je sočen in dokaj plastičen. Stil je razumljiv in jaseen, kar je odlika učbenika, tako ni preveč lapidaren in težak. Avtorja uporabljata bogat besedni zaklad tako pri obravnavanju različnih obširnih dejstev in pojavov, kakor pri regionalnem delu. Dikcija je lahka in tekoča.

2. Metodično je novi Zemljepis Jugoslavije boljši od prejšnjega. Zlasti mi ugajajo ob koncu večjih poglavij pregledna vprašanja in vaje. Teh je mnogo. Nimajo le namena pomagati učencem k pomnjenju, niso samo za lažjo ponovitev, temveč so tudi zato, da uvajajo učence k razmišljanju. Če bi se bila avtorja odločila še za kratke jedrnate povzetke, bi metodična vrednost knjige še bolj pridobila.

Učbenik je dokaj bogato ilustriran zlasti s fotografskimi posnetki različnih naših mest in tipičnih pokrajin ter pejsažev. Prav veselji smo, da smo končno prodrli z zahtevo, naj bi bili naši geografski učbeniki čim bolj opremljeni. To je naš prvi geografski učbenik po osvoboditvi, ki je po naših razmerah bogateje opremljen. Tako so novost knjige priloge v bakrotisku in dvobarvne priloge, kakor za letne množine padavin, tekoče vode in kraške pojave na Slovenskem. Obe zadnji prilogi sta zelo uspešni za komparacijo in vzročnost pojavov. Škoda, da takih ni še več!

Pod ilustrativnim dokumentarnim materialom pa pogrešam več grafikonov, diagramov, profilov in preprostih skic. Tudi prejšnja knjiga je imela teh premalo. Grafi-